

**SBĚR DAT PRO POTŘEBY PROJEKTU „KOMPLEXNÍ
VÝZKUM O SITUACI RODIN A SENIORŮ“ –
ZAMĚŘENÍ NA BEZDĚTNÉ MUŽE A ŽENY VE VĚKU 25
AŽ 44 LET, POSTOJE K RODIČOVSTVÍ**

Technická zpráva z kvantitativního výzkumu

ČERVENEC–SRPEN 2020

1. PARAMETRY VÝZKUMU

Cíl výzkumu: Populace bezdětných mužů a žen ve věku 25–44 let

Předmět: Realizace dotazníkového „Postoje k rodičovství“. Dotazníkové šetření je součástí projektu „Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů“ – zaměřené na bezdětné muže a ženy ve věku 25-44 let, „Postoje k rodičovství“.

Téma: Hodnotové orientace a postoje, partnerství, rodičovství, původní rodina, období dospělosti, bydlení, finanční a materiální situace, rodinná politika, práce, vzdělání, zdraví, COVID-19

Metoda: kombinace osobního (PAPI) a internetového (CAWI) dotazování

Velikost vzorku: N=2173

Lokace: Celé území České republiky

Zadavatel: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Realizátor: STEM/MARK, a. s.

2. PRŮBĚH SBĚRU DAT

I. Metodologie sběru dat

Pro šetření byla zvolena kombinace PAPI (standardizovaný face to face rozhovor v domácnosti respondenta se záznamem odpovědí do papírové verze dotazníku) a CAWI (internetové dotazování – respondent vyplňuje dotazník sám). CAWI dotazování probíhalo mezi respondenty registrovanými v Českém národním panelu (ČNP).

II. Výběrová kritéria a jejich naplnění

Výběrová jednotka: jednotlivec – představitel cílové skupiny

Kvótní znaky: Kvótní rozdělení bylo uskutečňováno na základě požadavku VÚPSV. Základními kontrolními znaky, které byly kontrolovány během průběhu šetření:

Byly stanoveny dvě základní kvótní skupiny se shodným početním zastoupením ve výběru:

- respondent/ka má partnera/partnerku se vztahem trvajícím alespoň 6 měsíců a žijící ve společné domácnosti po většinu dnů v týdnu – **CÍLOVÁ SKUPINA 1**
- respondent/ka má partnera/partnerku se vztahem trvajícím alespoň 6 měsíců, žijící ve společné domácnosti, ale ne většinu dnů v týdnu, nebo respondent, který nemá žádného partnera – **CÍLOVÁ SKUPINA 2**

V rámci jednotlivých cílových skupin byly dále dodržovány tyto kvótní znaky:

- pohlaví versus věk (25-34 let, 35-44 let)
- pohlaví versus nejvyšší dosažené vzdělání (bez maturity, s maturitou, vysokoškolské).

Dále bylo dané rozdělení navíc kontrolováno podle základních územních dělení – kraje (NUTS3) a velikostní kategorie sídla.

Kontinuální kontrolou všech základních kvótních strat bylo dosaženo splnění všech kvótních předpisů bez výrazného vychýlení, z toho důvodu nebylo překročeno k případnému dovážení získaných dat. V následující tabulce uvádíme přesné naplnění jednotlivých kvót:

Kvóty	Kvoty (%)	Kvoty (abs.)	Vysledek	Rozdíl (abs.)	Rozdíl (v %)
Jedinci bez partnera, nebo nežijí s partnerem ve společné domácnosti					
Celkem	50	1075	1101	26	102,4
z toho:					
muži, 25-34 let	50	269	279	10	103,8
muži, 35-44 let	50	269	255	-14	94,9
ženy, 25-34 let	60	323	357	35	110,7
ženy, 35-44 let	40	215	210	-5	97,7
muži, bez maturity	40	215	191	-24	88,8
muži, s maturitou	40	215	217	2	100,9
muži, vysokoškolské	20	108	126	19	117,2
ženy, bez maturity	20	108	112	5	104,2
ženy, s maturitou	40	215	216	1	100,5
ženy, vysokoškolské	40	215	239	24	111,2
Jedinci žijící s partnerem ve společné domácnosti					
Celkem	50	1075	1072	-3	99,7
z toho:					
muži, 25-34 let	60	323	321	-2	99,5
muži, 35-44 let	40	215	185	-30	86,0
ženy, 25-34 let	70	376	402	26	106,8
ženy, 35-44 let	30	161	164	3	101,7
muži, bez maturity	30	161	131	-30	81,2
muži, s maturitou	40	215	211	-4	98,1
muži, vysokoškolské	30	161	164	3	101,7
ženy, bez maturity	20	108	116	9	107,9
ženy, s maturitou	40	215	209	-6	97,2
ženy, vysokoškolské	40	215	241	26	112,1

Zadání šetření:

Populace bezdětných mužů a žen ve věku 25–44 let s výjimkou osob, které mají partnerský vztah, ale trvá méně než 6 měsíců

V rámci rozsáhlého screeningového dotazníku byly navíc ze šetření vyňaty:

- těhotné ženy
- pokud partner má vlastní děti, nebo adoptované děti nebo děti v pěstounské péči

Ve výsledném souboru byly přesto 4 rozhovory, kde bylo zjištěno, že partner/ka respondentů má vlastní děti. Tyto rozhovory byly po schválení klienta ponechány ve výsledném datovém souboru.

Výsledek sběru dat

Počet uskutečněných kompletních rozhovorů, které obsahuje vyčištěný datový soubor: **N=2173**

Poměr mezi sběrem dat metodikou PAPI a CAWI byl 45 : 55 % (990 rozhovorů prostřednictvím PAPI a 1183 rozhovorů formou CAWI).

III. Popis průběhu sběru dat obou šetření

Celý průběh sběru dat zajišťovali pověřeni pracovníci v centrále společnosti spolu s 9 supervizory/oblastními zástupci, kteří koordinovali a průběžně monitorovali činnost tazatelů v terénu. Odpovědný pracovník byl v každodenním kontaktu se supervizory, aby byla zajištěna neustálá kontrola a informace o situaci sběru dat, dosud zjištěných výsledcích, případně o organizačních problémech, které byly neprodleně řešeny. Vyskytla-li se u některého tazatele nečekaná situace, obratem byli informováni i ostatní, aby se mohli na řešení možného problému předem připravit, nejlépe mu zcela předejít. Komunikace probíhala především telefonicky, ale také prostřednictvím elektronické pošty, příp. osobně (např. při kontrolách na místě dotazování).

Na denní bázi byly kontrolovány výsledky CAWI dotazování.

IV. Termíny sběru dat (2020)

- 31. 10. – 10. 11. – Pilot (n=15)
- 17. 7. – 10. 8. – Sběr dat (PAPI)
- 20. 7. – 13. 8. – Sběr dat (CAWI)
- 15. 8. – Ukončení sběru dat
- 31. 8. – Předání datových výstupů

3. KONTROLNÍ PROCESY

Kontrola práce tazatelů = zpětné kontroly

Počet pracujících tazatelů: **189 tazatelů**
Počet dodaných dotazníků: **1005 rozhovorů**
Počet dodaných kontaktů: **779 kontaktů**

Z dodaných kontaktů bylo náhodně vybráno 30 % kontaktů, které budou do jednoho měsíce (tedy nejpozději do 15. 9. 2020) telefonicky či písemně kontrolně kontaktovány s dotazy:

- Zda byl rozhovor proveden
- Jak dlouho rozhovor trval
- Zda nebylo dotazování spojeno s jinou komerční činností
- Věk respondenta

V rámci datové kontroly bylo nakonec vyřazeno 15 dotazníků v rámci PAPI dotazování, protože nesplňovaly základní předpoklady pro zařazení do výsledného souboru (respondenti odmítli poskytnout základní informace, nedostatečné množství vyplněných položek v dotazníku).

CAWI rozhovory byly kontrolovány logickými kontrolami, zda respondenti věnovali dostatečnou pozornost dotazníku. I vzhledem k zajímavému tématu nedošlo k tomu, že by některé dotazníky obsahovaly často zcela protichůdné logické vazby či nesmyslné odpovědi v otázkách, které nebyly uvozeny přímo danými možnostmi.

4. VYUŽITÉ MATERIÁLY/ KOMUNIKOVANÉ PODKLADY K VÝZKUMU

- Dotazník, karty
- Naprogramovaný dotazník pro CAWI
- Výsledky pilotu – zpětná vazba od tazatelů a doporučení pro úpravu dotazníku

5. ZHODNOCENÍ VÝZKUMU Z HLEDISKA JEHO MOŽNÉHO POKRAČOVÁNÍ

I. Metodologie sběru dat

- Zvolená kombinace osobního dotazování a online panelu zajistila dostatečné množství rozhovorů sebraných během relativně krátké doby za současného dodržení pokrytí jednotlivých kvótních strat.

II. Dotazník

- V samotném dotazníku se z hlediska terénního šetření a následného čištění dat nevyskytly zásadně problematické otázky/bloky. Rovněž struktura dotazníku byla jasná a přehledná. Nicméně v několika bodech se v odpovědích objevovaly nesrovnalosti, kterým by bylo do budoucna možné alespoň částečně předejít:
 - Pro respondenty byla velmi problematická otázka R5a, R5b, kdy v osobních důvodech často již popisovali problémy, které spíše patřily do důvodů materiálních a pracovních, ale i naopak. Navíc často nelze některé důvody přímo jednoznačně zařadit.
 - Ve výsledných datech se ukazuje, že v některých případech dochází k nesouladu u otázek velmi podobného charakteru. Např. v otázce O8 (Bydlíte v současné době s rodiči či jinými příbuznými) nebo v otázce S2 (partnerské vztahy), a pak v otázce B3, kdy je dotazováno, zda v současné době bydlíte ve společné domácnosti s partnerem nebo rodiči. V otázce B3a je přidán k bydlení i faktor společné domácnosti. Je otázka, jak danou informaci posuzovali respondenti, obecně společná domácnost je definována právě společným hospodařením, ale to je pak následně řešeno až v otázce B3b. Možná by bylo dobré k těmto terminologickým pojmům dávat metodologické vysvětlení.
 - Obecně často tazatelé psali do jiných důvodů věci, které se jednoznačně daly zahrnout do předešlých kategorií, z toho důvodu byly všechny texty v polootevřených otázkách důkladně pročteny a následně rekódovány do jednotlivých položek. Kombinací všech důvodů bylo nakonec překódováno přibližně 350 textových položek, nejvíce v otázkách R5a a R5b.
 - PS1 byla oproti ostatním otázkám výjimečná, neboť většina textů by se dala rekódovat na zde nevyužitou odpověď "Nepreferuji žádný způsob".
 - Obecně se v papírovém dotazníku občas objevily problémy při filtrování. Sice byly tazatelé důkladně proškolení na složitosti filtrování jednotlivých otázek, přesto občas bohužel docházelo k nevyplnění otázek (např. otázka PS22).
 - Jako velmi problematická otázka se ukázala B4A – S kolika osobami společně bydlíte (včetně vás). Bohužel jsme v prvních datech zjistili, že pokyn včetně vás je nutné výrazně zdůraznit, protože část respondentů po kontrole s otázkou B3 nezahrnovala sebe do počtu osob v domácnosti. Na tomto základě jsme dali pokyn, aby se tyto věci důkladně kontrolovaly.
 - Bohužel některé otázky se ukazovaly u respondentů jako velmi citlivé, kdy nechtěli odpovídat, nebo nebyli schopni k dané otázce

poskytnout relevantní odpověď a dávali kód nevím. Co se týká senzitivity, tak například se to projevilo v otázce PS22 (Přál/a byste si navázat (nový) partnerský vztah), nebo v otázce Z6 (Chování v případě otěhotnění partnerky). Vysoký podíl odpovědí nevím byl často u otázek, které vyžadovaly například přesný rok, nebo přesný počet. Možná by se stálo za úvahu zdůraznit, že se může jednat pouze o přibližné určení (například otázka R3: V jakém věku jste chtěl/a nebo byste chtěl/a mít Vaše první dítě). Nejvyšší počet odpovědí „nevím“ byl pak v otázkách na ideální věk sňatku nebo mít první nebo poslední dítě. Možná by stálo za úvahu přeformulovat dané proměnné do otázek, zda dle názoru respondenta je ideální mít dítě do určitého věku atd.

6. VÝSTUPY Z VÝZKUMU

Datová matice:

Technická zpráva z výzkumu:

Datovy soubor_VUPSV_bezdetni.sav

Technicka zprava z vyzkumu.docx

7. REALIZAČNÍ TÝM

Sběr dat, terénní práce:

[REDACTED]

Zpracování dat:

[REDACTED]

Vedení projektu:

[REDACTED]